

Martin Říha

NĚMECKÝ BOXER

Úplný přehled plemene

NAKLADATELSTVÍ
PLOI

Copyright © Martin Říha, 2017
Photos © archiv autora
© Nakladatelství PLOT, 2017
ISBN 978-80-7428-281-2

Obsah

Kapitola 1		Krk	164
HISTORIE PLEMENE	11	Trup	165
Od molossa k býkohryzovi	12	<i>Hřbet</i>	165
<i>Keltské dogy</i>	26	<i>Hrudník</i>	166
<i>Alaunt</i>	28	Ocas	167
Býkohryz	30	Končetiny	168
<i>Pratur</i>	31	<i>Plec</i>	168
Od býkohryza k boxerovi	39	<i>Hrudní končetiny</i>	170
Německý boxer	47	<i>Tlapy</i>	170
<i>Vom Dom</i>	57	<i>Pánevní končetiny</i>	171
ATIBOX	64	Pohyb	172
		Hlava	176
		<i>Nos</i>	179
		<i>Zuby</i>	179
		<i>Oko</i>	181
		<i>Uši</i>	182
Kapitola 2		Osrstění	185
HISTORIE PLEMENE		<i>Vlastnosti srsti</i>	185
V ČESKÝCH ZEMÍCH	65	Velikost	186
Počátky chovu boxera u nás (1900–1920)	66	Barva	187
Boxer v ČSR od založení K.CH.B. (1920–1935)	68	<i>Dědičnost zbarvení německého boxera</i>	187
Vývoj boxera u nás za 2. světové války (1935–1945)	89	<i>Dědičnost bílých znaků u boxera</i>	189
Poválečný chov boxera u nás (1945–1965)	91	<i>Bílý boxer</i>	195
Rozvoj boxera v ČSSR po vzniku K.CH.B. (1965–1975)	111	<i>Bílý boxer a výstavy</i>	199
Pardubická tragédie	118	<i>Zadávané tituly</i>	200
Od ukončení Boxerklubu po sametovou revoluci (1976–1989)	129	<i>Rozhodčí</i>	201
Chov boxera po revoluci (1989–2016)	136	<i>Černý boxer</i>	202
Činnost Boxerklubu v současnosti	150		
		Kapitola 4	
		POVAHA NĚMECKÉHO BOXERA	205
Kapitola 3			
STANDARD NĚMECKÉHO BOXERA	151	Kapitola 5	
Význam standardu	153	POŘIZUJEME SI BOXERA	215
Standard FCI	154	Průkaz původu štěněte	217
Výklad standardu boxera	157	Výběr pohlaví	218
<i>Celkový vzhled psa</i>	159	Výběr štěněte	218
Rozdíly mezi severoamerickými, anglickými a evropskými boxery	162	<i>Kryptorchismus</i>	221
<i>Americký boxer</i>	162	<i>Kupní smlouva</i>	221
<i>Anglický boxer</i>	163	Identifikace štěněte	222
<i>Evropský boxer</i>	163	<i>Tetování</i>	222
Důležité proporce	164	<i>RFID (radiofrekvenční identifikace)</i>	223

Kapitola 6**PÉČE O BOXERA**

Příprava domova na štěně	226
<i>Nebezpečí doma</i>	227
<i>Venkovní nebezpečí</i>	227
<i>Potencionální jedy</i>	227
Manipulace se štěnětem	228
Výbava pro štěně	229
<i>Krmivo</i>	229
<i>Pelech</i>	230
<i>Misky</i>	230
<i>Hračky</i>	230
<i>Obojek a vodítko</i>	230
Preventivní péče	232
<i>Vakcinace – očkování štěňat a dospělých psů</i>	232
<i>Prevence proti vnitřním a vnějším parazitům</i>	232
<i>Odstraňování klíšťat</i>	233
<i>Anální žlázy (paraanální pachové váčky)</i>	233
Péče o srst	233
<i>Koupání psa</i>	234
Péče o tlapy psa	235
<i>Zima</i>	235
<i>Léto</i>	235
<i>Prodření polštářků tlap</i>	236
<i>Péče o drápy</i>	236
Péče o uši	236
Péče o oči	236
Péče o chrup	238
Cestujeme s boxerem	239
Výživa boxera	241
<i>BARF</i>	242
<i>Granulované krmivo</i>	242
<i>Štěně</i>	242
<i>Mladý pes</i>	243
<i>Dospělý pes</i>	243
<i>Psi s vysokou fyzickou zátěží</i>	243
<i>Psi s nadváhou</i>	243
<i>Stárnoucí psi</i>	243
<i>Psi s potravinovou intolerancí</i>	244
První pomoc	244
<i>Lékárnička pro psa</i>	244

Kapitola 7**Z MAJITELE CHOVATELEM**

Chovatelská dokumentace	248
<i>Průkaz původu</i>	248
<i>Výkonnostní průkaz psa</i>	248
<i>Mezinárodně chráněná chovatelská stanice</i>	248
<i>Krycí list</i>	249
Krytí	249
Březost	251
Připravujeme se na porod	253
Porod	254
Císařský řez	255
<i>Výhody a nevýhody císařského řezu</i>	255
Odchov štěňat	256
Růst a vývoj štěněte	258
<i>Vegetativní fáze (0–14 dní)</i>	259
<i>Přechodná fáze (14–21 dní)</i>	260
<i>Fáze vtiskávání (3.–7. týden)</i>	261
<i>Socializační fáze (7.–12. týden)</i>	263
<i>I. štěněčí stadium (3.–4. měsíc)</i>	267
<i>II. štěněčí stadium (4.–6. měsíc)</i>	268
<i>Puberta (6.–8. měsíc)</i>	270
Výchova boxera před výcvikem	273

Kapitola 8**CHOV**

Podmínky chovu v ČR	279
Chovný pár	279
<i>Chovná fena</i>	280
<i>Chovný pes</i>	280
Jedinci vyřazení z chovu	282
Jedinci nezařazení do chovu	284
Druhy chovu	284
<i>Kontrolovaný</i>	285
<i>Výběrový</i>	285
Chovný svod	285
Zkouška chovnosti	285
<i>Posouzení exteriéru</i>	288
<i>Posouzení povahy u kolíku</i>	290
<i>Posouzení povahy při obraně psovoda</i>	292
<i>Ukončení zkoušky chovnosti</i>	293
Bonitace	294
<i>Průběh bonitace</i>	297
Okolnosti a podmínky ovlivňující výsledek ZCH a bonitace	299

<i>Kondice</i>	299	<i>Vyhledávání v lavinách</i>	321
<i>Konstituce</i>	299	<i>Vyhledávání ve vodě</i>	321
<i>Temperament</i>	299	<i>Vyhledávání po stopě</i>	321
<i>Odvaha</i>	299	Coursing	322
<i>Ochranný pud</i>	299	<i>Základní informace pro začátečníky</i>	322
<i>Bojovnost</i>	299	<i>Co se hodnotí u couringu</i>	323
<i>Ostrost</i>	299	Boxer a výstavy	324
<i>Pud sebezáchovy</i>	300	<i>Posuzování psa</i>	325
<i>Tvrдост</i>	300	<i>Příprava psa na výstavu</i>	325
<i>Reakce na nárazový hluk</i>	300	<i>Posouzení chrupu boxera</i>	326
<i>Reakce na světlo</i>	301	<i>Posouzení ve statickém postoji</i>	327
<i>Reakce na prostor</i>	301	<i>Posouzení mechaniky pohybu</i>	329
<i>Zvukový projev psa</i>	301	<i>Druhy výstav</i>	331
<i>Nemocný pes</i>	301	<i>Klubové tituly</i>	332
<i>Háravá fena</i>	301	<i>Výstavní tituly ČR</i>	334
<i>Vytrvalostní zkouška</i>	302		
Kapitola 9		Použitá literatura	337
AKTIVITY S BOXEREM	303	<i>Knihy</i>	337
Boxer a sportovní kynologie	304	<i>Odborné studie</i>	339
<i>Justizův memoriál</i>	313	<i>Časopisy</i>	339
<i>Vítězný stříbrný obojek</i>	315	<i>Internet</i>	340
Boxer a záchranářská kynologie	316	<i>Autoři použitých textů</i>	340
<i>Směry záchranářského výcviku</i>	320	<i>Překlady textů</i>	340
<i>Vyhledávání v sutinách</i>	320	<i>Autoři fotografií</i>	340
<i>Vyhledávání v terénu</i>	321		
		Seznam užívaných zkratk	341

UPOZORNĚNÍ

Tato kniha obsahuje fotografie psů s upravenými ušními boltci na obou stranách hlavy psa, v jejímž důsledku dochází ke ztrátě tkáně a tím i změně vzhledu psa.

Jedná se o historické fotografie psů, nebo fotografie ze zemí, kde je tento chirurgický zákrok legální. V ČR je dle ust. § 4 písm. g) zák. č. 246/1992 Sb. v platném znění, zejména ve znění zákona 77/2004 Sb. tento zákrok zakázán a považován za týrání.

Kniha není žádným způsobem určena k propagaci nedovolených zákroků, včetně kupírování uší.

Kniha dále obsahuje texty, obrazy a fotografie popisující a zobrazující lov a kruté zvířecí zápasy. Předci dnešního moderního boxera byli v minulosti používáni téměř výhradně pro lov a zvířecí zápasy, proto by bylo velmi obtížné a neobjektivní se o těchto skutečnostech v této knize nezmiňovat a nezobrazovat fotografie a obrazy ze zvířecích zápasů i z lovu pomocí předků dnešního boxera.

Tato kniha není žádným způsobem určena k podpoře ilegálních psích ani zvířecích zápasů v žádné formě, a to ani v zemích, kde jsou tyto způsoby lovu a zápasy legální.

Kniha dále obsahuje fotografie, kde cvičí psy pomocí zakázaných pomůcek, jako je např. ostnatý obojek nebo elektrické pomůcky, což je dle stanoviska FCI považováno za týrání.

Legenda o boxerovi

Stará německá pohádka vypráví, že po stvoření nebe a země, když se již ve vodách proháněly ryby a v oblacích se vznášeli ptáci, rozhodl se Bůh, že stvoří všechna zvířata pozemská. I dal se do díla, a když byl s prací hotov, s uspokojením si prohlížel veškerá zvířata, mezi nimi také psy; při pohledu na množství různých velikostí, druhů srstí i barev byl překvapen sám sebou, kolik psích plemen vytvořil. Taková rozmanitost se nevyskytovala u žádného jiného druhu v živočišné říši. A přece měl Stvořitel, hledě na toto své dílo, pocit, že není dosud hotov. Chtěl vytvořit psa, ve kterém by byla soustředěna ušlechtilost a síla, rychlost a odvaha sladěná s dobromyslností.

Po chvíli váhání vzal tedy do rukou hrst hlíny a počal modelovat psa. Tento pes se podobal stavbou těla dnešnímu boxeru, jen hlavu měl podobnou, jako mají ostatní psi. Když Stvořitel dílo ukončil, zadíval se na ně s velkým zalíbením. „Tento pes,“ řekl, „se mi nad očekávání podařil. Je nejdokonalejší ze všech psů.“ Potom dal Pánbůh nového psa stranou, poněvadž byl dosud měkký a mohl by se snadno poškodit.

Nový pes však dobře slyšel slova svého Stvořitele a projevem uznání a obdivu se rázem povýšil na krále všech psů. Začal se vypínat nad ostatními psy a vyžadovat jejich poddanství a úctu. Malá plemena jej přijala vlídně, a srozuměna s jeho výsadním postavením, projevovala mu pocty, které požadoval a jež mu podle jeho názoru přináležely. Odlišně se však chovali psi velkých plemen. Těžce nesli, že by měli být podřízeni psu střední velikosti. Zlostně vrčeli a cenili zuby. To se však nelíbilo novému psu a pocit vládcy, který v něm nedávno vzklíčil, mu nedovoloval strpět takovou vzpouru. Proto náhle vyskočil a s plnou zuřivostí se vrhl proti svým odpůrcům. Ale chyba lávky! Zapomněl, že jeho čenich je dosud měkký, neboť byl vytvořen naposled. Náraz byl příliš prudký. Bůh, vida chloubu svého umění v drápech velkých psů, přispěchal svému chráněnci na pomoc. Neštěstí však již bylo hotovo. Bůh nevěděl, má-li se při pohledu na oblíbeného psa zlobit, nebo smát. Chtěl přece vytvořit psa, který by vynikal dobromyslností a rozvahou, ale nikoli zlostného vládce. Nakonec překonal své zklamání

a pravil: „Tak, jak teď jsi, zůstaň natrvalo, až po nejzazší časy. A toto znetvoření budiž ti navždy ponaučením, že nerozvážnost a vztek se nevyplácejí!“ Tak se i stalo...

Pes připomínající tvarem hlavy boxera vracejícího se z ringu byl později lidmi nazván boxer. Avšak poučen tehdejší svou nerozvážností, stal se klidným a milým psem, odvážným, ale nikoli zbrklým, psem rozumným a inteligentním, který nevyhledává pŕtky a rvačky a své síly používá jen ve velmi nutných případech. Znalý sám svého pradávného osudu, stal se skvělým ochráncem těch, kteří jsou lehce zranitelní, dětí. Svou milou povahou a moudrým pohledem očí překonal vadu svého psiho obličeje natolik, že se mnohým líbí. A tak jej známe dodnes.

Plastika ideálního boxera od Friederun Stockmannové

Kapitola 1

HISTORIE PLEMENE

O legendárním molosském psu, starověkém mastifovi, se říká, že je jako obrovský starý dub, z jehož žaludů vyrostl celý dubový les. Někteří potomci, přenesení do odlišných klimatických podmínek a nového prostředí, se svým vzhledem v různé míře pozměnili, ale stále jsou to ještě duby.

Sydenham Edwards Cynographia Britannica, 1800

OD MOLOSSA K BÝKOHRYZOVÍ

Nejranějším předkem dnešního *NĚMECKÉHO BOXERA* je pravděpodobně prapes *Canis familiaris inostranzewi*. Kosterní pozůstatky těchto velkých mohutných psů se zkrácenou lebku našel při vykopávkách v oblasti Ladožského jezera, poblíž Krasnojarsku, u břehu Amuru, přítoku Abakana, v západním Kazachstánu, na Krymu, v Moskevské a Smolenské oblasti ruský badatel Alexander Inostrancev a jsou z období přibližně 20–30 tisíc let př. n. l. Tento pes se vyskytoval hlavně ve střední a severní Evropě, měl těžkou, širokou hlavu a v kostře byl mohutnější než pes bažinný. Je pravděpodobně potomkem severoevropských vlků nebo jejich kříženců se psem bažinným. Jako potomci tohoto psa jsou uváděni severští psi, buldoci a boxeři. Na buldoky a boxery měl však vliv i *Canis familiaris decumanus*, tedy předek proslulých psů kmene Molossů.

Molossové byli podle antických autorů řecký kmen, který přišel do své nové vlasti někdy na počátku prvního tisíciletí př. n. l. a usadil se ve střední části Epiru na západ od páteře severozápadního Řecka, pohoří Pindos. Zda byl původ tohoto kmene řecký, anebo se jednalo o helenizované Ilyry, není jisté. Původní obyvatelstvo Epiru bylo vypuzeno na jih. Podle pověsti

dostali Molossové své pojmenování po praotci epirských králů Molossovi. Ten byl synem Neoptolema (*Pyrrha*), který si po pádu Troje odvedl Andromaché, dceru thébského krále Ětiona a manželku Hektora, jako otrokyni do Epiru a měl s ní syna, Molossa.

Apeiros, původní jméno Epiru, je dórský termín označující pevninu nebo kontinent, čímž byla tato země odlišena od Jónských ostrovů, nacházejících se při pobřeží Epiru. Původně bylo tohoto pojmu užíváno k pojmenování celého pobřeží severně od Patraského zálivu. Územní rozsah historického Epiru je obecně vymezován městem Vlorë v Albánii na severu a Artským resp. Ambrakijským zálivem v Řecku na jihu. Východní hranice oblasti tvoří pohoří Pindos ve vnitrozemí Řecka, jež odděluje Epirus od Makedonie a Thesálie a v němž pramení řeka Aóos. Směrem na západ je Epirus omýván vodami Jaderského a Jónského moře.

Aristoteles (384–322 př. n. l.) tvrdil, že dogy vznikly v Tibetu křížením divokých psů a tygrů a že člověk byl schopen je domestikovat

až od třetí generace. *Tibetská doga* připomíná svým zjevem černého tibetského vlka, od něhož se pravděpodobně odvozuje. Vyznačuje se mohutnou stavbou těla, bohatým osrstěním, širokou hlavou a velkýma svislýma ušima. Na pohled budila obdiv a úctu. Používalo se jí a snad se ještě používá jako soumarů, k hlídání dobytka, obydlí a k lovu turů, jaků a jiných velkých zvířat. Nejstarší písemná zpráva o tibetské doze pochází z roku 1121 př. n. l. V čínské knize *Šu-King* se uvádí, že kmen Liu, sídlící v horách na západ od Číny, poslal čínskému císaři Wou Wangovi darem *tibetskou dogu* jménem Ngae. Byl to pes vycvičený k pronásledování a zabíjení lidí – uprchlíků.

Tibetská doga se postupem času dostávala k dalším sousedním národům. Paprskovitě se šířila do všech stran. Používalo se jí k lovu velkých zvířat a pro válečné účely. Změnou prostředí i využití a křížením s místními druhy psů se její zjev měnil, ale základní typické znaky zůstávaly. Jak se dostávala do rukou dalších a dalších národů, měnilo se i její označení.

Tibetská doga z období dynastie Qing (1644–1912)

Obyvatelé Epiru neměli s Tibetem, předpokládanou kolébkou těžkých dog, žádné styky. Molossané stáli spíše stranou obchodního a kolonizačního rozvoje řeckých států. Konkrétní důkaz o styku Epiru s Indií přináší až rok 327 př. n. l. Je tedy pravděpodobné, že do oblasti kolem Molossis mohl přivést velké psy sám slavný válečník starověku Xerxes I. (*Chšájáršá*). Xerxes I. byl perský velkokrál z rodu Achaimenovců vládnoucí od listopadu 486 do srpna 465 př. n. l. Jeho jméno ve staré perštině znamená „vládce hrdinů“. Xerxes I. byl synem krále Dareia I. a Atossy, dcery zakladatele perské říše Kýra II. Velikého (*Kúrúš*).

Dareios I. zanechal svému synovi Xerxovi největší mocnost tehdejšího světa. K Perské říši náležela část Balkánu a Střední Asie, celá Malá Asie, Sýrie, Palestina, Egypt a Mezopotámie a konečně íránské kraje až k hranicím Indie. Tento rozlehlý stát byl od sklonku 6. století rozdělen na územní jednotky spravované místodržiteli (tzv. satrapy), kteří si vydržovali vlastní

Perská říše za doby vlády Dareia I. kolem roku 500 př. n. l.

dvůr a byli odpovědní pouze králi. Na některých místech ponechali Peršané moc v rukou lokálních dynastií, takže o jednotě správy nemůže být ani řeči.

Xerxes během svého řeckého tažení prošel sousedními oblastmi – Makedonií a Thesálií, až dospěl k Malíjskému zálivu, tam v soutěse u Thermopyl rozdrtil helénské vojsko, jemuž velel spartský král Léonidas I. (r. 480 př. n. l.). Se svou obrovskou armádou rozhodně nezdolával vysokohorský Pindos, a tak se osobně do Molossis nikdy nedostal. Jeho váleční psi se tam však dostali po jeho porážce.

Velká část jeho armády zůstala totiž pod velením Mardonie v Řecku a byla poražena roku 479 př. n. l.

ve velké pozemní bitvě u Platají, která byla jednou z klíčových bitev řecko-perských válek. Spojená řecká vojska v ní rozhodným způsobem porazila perskou armádu vedenou příbuzným krále Xerxa I. Mardoniem a odsoudila tak k nezdaru snahu Peršanů podmanit si evropské Řecko.

Zbytky perského vojska unikaly po porážce do Malé Asie a část byla odříznuta právě v oblasti Epiru. Molossané osamocené vojáky pobili a jejich psy si ponechali.

Tomu ovšem odporuje Herodotovo tvrzení, že zhruba v roce 550 př. n. l. věnoval král Epiru perskému králi Kýrovi II. Velikému (děd Xerxa I.) mimořádně velkého psa. Legenda vypráví, že když Kýros toto zvíře postavil proti medvědovi a býkovi, nejevil pes žádné známky agresivity. Zklamán panovník nechal psa zabít. Když se o tom dozvěděl epirský král, vzkázal Kýrovi, že se psovi tito protivníci zdáli nedůstojní, protože srovnatelným soupeřem pro něj mohl být jedině lev nebo slon. Zaslal Kýrovi nového psa a ten splnil jeho představy, protože údajně těžce zranil slona.

Není tedy jisté, zda Peršané přivedli psy do Epiru, nebo se zde již nacházeli, ale každopádně se jednalo o těžké válečné psy, pravděpodobné potomky slavných babylonských a asyrských dog, které se vyskytovaly na území Mezopotámie již od dob starých Babylonů a Sumerů. Některé texty

Keramická figurka psa s obojkem ze země zvané Meluhha

v Mezopotámii obsahují zmínky o dovozech ze země zvané Meluhha, z dalších odkazů lze soudit, že jde o civilizaci z údolí Indu. Mezi dovezenými předměty jsou i keramické barvené figurky psů. Podobné byly po více než čtyřech tisících letech objeveny v Harappě a v dalších sídlech podél Indu. Obojek na krku psa svědčí o tom, že pes byl držen jako domácí zvíře. Výměna zboží mezi vzdálenými civilizačními centry, jako byla Mezopotámie a civilizace údolí Indu, podporuje teorii o šíření některých plemen psů z této oblasti směrem na západ.

Bez velké námahy lze sledovat víceméně souvislou vývojovou řadu, v níž ve směru východním (do Tibetu) přibývá forem velmi starých, přírodních, a ve směru západním stoupá počet forem moderních, kulturních. K šíření dogovitých psů z východu směrem západním mohlo docházet různým způsobem, zcela běžně a spontánně při kontaktech dvou sousedních etnik, při putování či stěhování celých národů (kmenů, kmenových svazů, ať již to byli nomádi, nájezdníci nebo utečenci), příležitostně též při dálkovém obchodě. U dogovitých psů se přitom jednalo vždy o příslušníky dvou podskupin zřetelně odlišných exteriérem.

Jedna podskupina měla srst na těle a zezadu na končetinách dlouhou a v obličejí a zepředu na distálních částech končetin krátkou, druhá byla po celém těle osrstěná krátce. Obě podskupiny, patřící nepochybně znaky stavby těla,

zejména lebky, k jedné a těžce vývojové skupině psa domácího, se nelišily jen osrstěním, ale i svým praktickým uplatněním. Krátkosrstí představovali formu nížinnou a uplatňovali se nejprve jako psi lovečtí (těžcí, nepříliš rychlí, ale velmi silní a houževnatí honiči neznající strach), později jako psi váleční. Dlouhosrstí pracovali jako psi pastevečtí a byli formou horskou. První bývají dnes označováni jako psi dogovití typu mastifa, druhým se říká dogovití psi horského typu.

Pokud je správný předpoklad, že velcí dogovití psi přišli na západ z vysokohorských oblastí Asie přes indický subkontinent, je třeba vyvrátit tradované pochybnosti autorů jako Studer (1905), Nehring (1884), Hilzheimera (1909), kteří ještě spolu s H. Räberem (1971) považují cestu z Tibetu do Přední Asie, odtud do Řecka a do Říma a nakonec s Římany do střední Evropy za nepravděpodobnou. Odvolávají se na nedostatek přímých důkazů, a asyrské a římské reliéfy dogovitých plemen psů podle nich jenom dokazují, že takové psy měli staří Asyřané, Řekové a Římané, ale nic víc. Veden myšlenkou o evropském původu dogovitých psů formuluje dokonce Räber pozoruhodnou tezi: *Kdyby byli mezi germánskými národy umělci (sochař, spisovatel a malíři), byli by nám bezpochyby předali zobrazení německých dog, a nikdo by tedy nepřišel na myšlenku, že domov dog leží na Tibetské vysočině.*

Dr. Císařovský uvádí: (...) v rozporu s touto teorií příchodu velkých dogovitých psů do Evropy nejsou ani Brehmem uváděné nálezy pozůstatků psů tohoto typu ve střední Evropě: „S jistotou můžeme konstatovat prehistorické stáří skupiny dog podle délky lebky příslušníka stejného plemene, které Studer uvádí z doby halštatské, a jiné lebky buldočí nalezené Poettingem. Tím jest proti jiným ná-

zorům prokázáno časné objevení dogy v Evropě. Připomeňme si, že doba halštatská, spadající do starší doby železné, je datována lety 700–600 př. n. l. a zahrnuje i oblasti řeckých měst, Kartágo s Feničany, Makedonii, přes střeoevropské oblasti až po Apeninský poloostrov s Etrusky, ale také starší dobu železnou v Irsku a Velké Británii. Nelze samozřejmě přeceňovat komunikační možnosti této doby a zejména vzhledem ke stupni kulturního rozvoje střeoevropského území jednoznačně předpokládat rozšíření dogovitých psů ze starověkých civilizačních center do míst, pro něž bylo teprve charakteristické vytváření bojových družin, rozvoj dobytkařství, rozvoj zemědělských osad a rozmach pevností, přesto je však rozšiřování antického světa na jihu Evropy (řecká Massalia, dnešní Marseille, etrusko-řecké Spiny, dnešní Adrie atd.) spojováno stále více s doposud anonymními kmeny Evropy. Brehmem citovaná domněnka přírodovědce Hilzheimera, že předek dogy byl silný, tlustohlavý vlk ze středního Švédska s krátkou tlamou, odkud se doga vějířovitě rozšířila na jih celou Evropou až ke Středozevnímu moři, které jižním směrem nikdy nepřekročila, a nejvýchodnější bod jejího rozšíření ležel v Mezopotámii, kde na asyrské hliněné desce byl podobný pes zobrazen, zdá se tedy pravým opakem představy o možném způsobu rozšíření dogovitých plemen. Vzhledem k historickým faktům, výše uvedeným, ale i ke skutečnosti, že stáří uvedených nálezů ani klimatické a kulturní podmínky evropského území neodpovídají dosaženému a prokázanému stupni domestikace těchto plemen, lze pokládat tuto teorii za mylnou. Při pátrání po minulosti různých plemen psů je samozřejmě nutné a mnohdy oprávněné předpokládat, že k obdobnému vývoji do-

cházel v různých dobách nebo i současně na různých místech (že tedy například místo domestikace psa z vlka nemůžeme hledat v jediném bodě a čase), přitom je však nezbytné respektovat jak přírodní zákonitosti, tak fakta, jimiž je v případě dogovitých plemen například skutečnost, že zobrazení dogovitých psů je doloženo již z doby před více než pěti tisíci lety na jemné reliéfní řezbě slonovinové rukojeti nože s pazourkovou čepelí.

Můžeme se tedy jen dohadovat, zda psi vyobrazení pravěkým umělcem na slonovinové rukojeti nože jsou skutečně dogy. Odkud

se ale na území Egypta dostali, téměř o 3000 let dříve, než se objevili perští psi v Molossis? Dnes ještě nemáme tolik důkazů, abychom s jistotou mohli tuto „záhadu“ vysvětlit. Vymřely snad tyto egyptské dogy, aniž by ovlivnily vývoj plemen v Evropě? Dováželi se snad z Mezopotámie, kterou již v těchto dobách dávno osídlili Sumerové, pouze vykastrování psi? Kam se však na více než 1200 let dogy ztratily? Nebo snad pochází nůž z Mezopotámie a byl do Egypta dovezen a svádí tak kynologické badatele na scestí? Proč ovšem mají dogy z Džebel El Araku vzty-

čené uši, když mezopotámští psi mají uši dolů zavěšené? Jsou snad psi na rukojeti pazourkového nože kupírovaní, aby připomínali Anupa, staroegyptského boha zemřelých, pohřebišť a mumifikace?

Prvním, kdo totiž zcela doložitelně použil válečné psy, byl Chammurabi, babylonský vládce (1792–1750 př. n. l.), jenž velel válečnickům doprovázeným obrovskými psy. Tito bojovní psi vzbuzovali mezi nepřáteli děs a paniku.

Na tuto tradici pak navázali Egypťané i později Asyřané, kteří pod vedením svého slavného vojevůdce Aššurbanipala (685–627/626 př. n. l.) také používali své hrozivé dogy k válečným účelům. Obrazy těchto psů Asyřané zdobili hraniční kameny, paláce a chrámy.

Tyto asyrské dogy, jak uvádí Helena Kholová ve své knize *Historie psího rodu*: (...) už měly všechny podstatné znaky skupiny, která se dnes označuje jako mastifové. Byli to velcí, pevně stavění psi se silnými kostmi, mohutnou hlavou, zkráceným čenichem a z toho plynoucími charakteristickými vráskami v obličejí. Jejich srst byla většinou krátká, jak to vyžadovalo horké podnebí Mezopotámie, ale tu a tam

Bronzové babylonské figurky vojáků se psy byly nalezeny ve městech Nippur, Isin a Susa (dnešní Irák a Írán) a pocházejí z 8.–7. století př. n. l. (Deutsches Archäologisches Institut, Athény, Řecko).

NŮŽ Z DŽEBEL EL ARAKU

Archeologická lokalita Džebel el Arak v Egyptě u IV. kataraktu u obce Nag Hammádí, která se nachází 40 km na jih od Abydosu, je nalezištěm nože s pazourkovou čepelí a slonovinovou rukojetí, zdobenou drobnými reliéfy z bitvy mezi dvěma skupinami náčelníků z předdynastického období Cinewského království (3300 až 3200 př. n. l.) na jedné straně a loveckými motivy na straně druhé. Nůž je pokládán za doklad sumerských vlivů v egyptském umění. Na horní části rukojeti je zobrazen muž mezopotámského typu oblečený v dlouhou opásanou tuniku, s plnovousem, vlasy zastříženými v úrovni šíje a s ovázanou hlavou. Stojí mezi dvěma mohutnými, na zadních nohách vztyčenými lvy. Pod ním stojí v podobné kompozici dva mohutní psi. Jde zřejmě o nejstarší známé zobrazení dogovitých psů, ale také o jedno z nejstarších uměleckých zachycení psů, jaké vůbec známe. Na obou ústředních psech jsou mimořádně pozoruhodné tři morfologické znaky: vztyčené, možná snad kupírované ušní boltce, krátká srst a nad hřbet stočený a v jednom oblouku ohnutý ocas. Okolnost, že oba psi jsou opatřeni obojkem, vypovídá o stupni domestikace, o vysokém stupni pracovní specializace, o existenci samostatné větve molossů. Nůž zakoupil v únoru roku 1914 filolog a egyptolog Georges Aaron Bénédite od obchodníka se starožitnostmi M. Nahmana v Káhiře. Nůž je nyní vystaven v Louvru.

